

شفافیت از دست رفته

«ص ۶»

مجلس حذف می‌شود. شفافیت حق مردم است و مردم باید بدانند در مجلس شورای اسلامی چه می‌گذرد. براساس فرمایش مقام معظم رهبری به غیر از موارد نظامی و امنیتی در دیگر تصمیم‌هایی که صورت می‌گیرد مردم نیز باید مطلع باشند و مشارکت کنند. در حال حاضر، سرانجام این طرح در هاله‌ای از ابهام قرار دارد. پر واضح است که مردم خواهان شفافیت هستند و مخالفت با این طرح نشان از عدم یکرنگی با مردم است.

رقیه خادم‌نیا

دورنگی، در بهارستان، یکتایی نمی‌باشد!

در مجلس یازدهم بود که اولین بار طرح شفافیت مطرح شد. طرحی که برای یک جامعه مردمی می‌تواند مفید و کارآمد باشد. بر اساس این طرح، آرای نمایندگان و تصمیم‌گیری‌های مجلس به طور واضح مشخص می‌شود. طرح شفافیت آرای نمایندگان با مخالفان و موافقانی رو به رو بود که در نهایت به تصویب نرسید. بر اساس ماده ۱۳۰ آیین نامه داخلی مجلس طرحی که رد شده را می‌توان با امضای ۵۰ نفر از نمایندگان مجلس دوباره به مجلس برگرداند و دوباره مورد بررسی قرار داد. اگر مجدداً رد شود، طرح از دستور کار

این شماره از بی‌تعارف با افتخار تقدیم می‌شود به

یار و هم‌رزم محمد ابراهیم همت، مرد ایستاده در غبار، فاتح جبهه‌های پاره، دزلی و سوسنگرد، جاوید الاثر؛ احمد متوسلیان. به خاطر دغدغه شفافیت او، به علت آنکه در تربیون نماز جمعه به مردم گفت که اگر شفافیت در شورای مرکزی سپاه پاره کم است، از آنجایی است که شما نرسیدید! تقدیم می‌شود به او که نترسید از آنکه پشت تربیون نماز جمعه بپرسد چرا برای فتح یک منطقه کوچک ۳۵۰۰۰ هزار فشنگ استفاده شد؛ به او که قانون را فدای مصلحت‌های شخصی نکرد ... به او که امروز محتاجیم به تفکرش، بیشتر از همیشه ... راهش پر رهرو و نامش جاودان ...

تا سیه روی شود هر که در او غش باشد!

● هدیه گیاه تازه

فساد و گناه خود و بستگان نزدیکشان اهمیت بیشتری دارد بنابراین لزوم پیشگیری از رخداد آن‌ها از اهمیت مضاعفی برخوردار است. پس نتیجه می‌شود مدیریت تعارض منافع در مورد آن‌ها از جمله شفافیت عملکردهایشان مهم‌تر است. به غیر از آیه قرآن که ممکن است این پرسش را ایجاد کند که این یک تفسیر به مطلوب است می‌توان نمونه‌های دیگری را هم مطرح کرد. مثلاً در نامه حضرت امیر به مالک اشتر آمده:

دارند اهمیت بیشتری دارد شاید دلیل این امر را بتوان این گونه گفت که فساد آن‌ها تاثیر ناروای بیشتری روی جامعه می‌گذارد و پیامبر و نظام اسلامی را بدنام و بی‌آبرو می‌کند. حال اگر بخواهیم با الگوگیری از این مسئله برای نظام اسلامی ایران، طرحی ارائه دهیم لازم است دلیلی که موجب حکم بالا شده است را در نظام کنونی کشور بررسی کرده و قاعده گذاری کنیم. می‌شود این گونه نتیجه گرفت: مسئولین و مقامات دولتی هر چه جایگاه بالاتری داشته باشند،

مدیریت تعارض منافع مهم‌ترین ثمره شفافیت است. آنچه به آن خواهیم پرداخت مدیریت تعارض منافع در حکومت حضرت امیر (علیه السلام) و پیامبر اسلام (صلی الله علیه و آله) است. پیاده شدن یک الگوی درست در گذشته نشان می‌دهد که هر الگویی می‌تواند به سنت تبدیل شده و باز هم مورد استفاده قرار بگیرد تا خیر آن برای تمام جامعه آشکار شود.

جالب توجه است که قرآن به این موضوع اشاره دارد؛ برای مثال در سوره احزاب آیه ۳۰ آمده است:

يَا نِسَاءَ النَّبِيِّ مَنِ بَاتَتْ مِنْكُمْ بِفَاحِشَةٍ مُّبِينَةٍ يُضَاعَفْ لَهَا الْعَذَابُ ضِعْفَيْنِ وَكَانَ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرًا
ای همسران پیامبر! هر کدام از شما گناه آشکار و فاحشی مرتکب شود، عذاب او دوچندان خواهد بود؛ و این برای خدا آسان است.

حال سوال اینجاست که ارتباط این آیه با شفافیت و تعارض منافع در چیست؟

به عبارتی می‌توان گفت این عذاب مضاعف برای همسران پیامبر احتمال زیاد به دلیل ارتباطی است که این خانم‌ها با پیامبر دارند. یعنی چون این افراد نسبتی نزدیکی با پیامبر دارند که جامعه هم این را می‌داند برای همین گناه آن‌ها عذاب مضاعف دارد. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت که گویی آن‌ها فساد و گناه بزرگ‌تری مرتکب شده‌اند که از جانب خدای متعال مستحق عذاب بیشتری هستند. وقتی فساد یا خطا و گناه آن‌ها دوچندان است پس می‌توان گفت که لزوم پیشگیری از فساد این افراد هم مضاعف است. یعنی مبارزه با فساد و پیشگیری از آن برای این افراد جامعه که نسبت نزدیکی با پیامبر

گرفته باشد. توضیح نکته اول: از این موارد و نمونه های موجز و عملی در سراسر قران و کتاب نهج ابلاغه اشاره شده و بسیار یافت می شود که ذکر آن در حوصله این مطلب نمی گنجد اما برای خاتمه به حدیثی از حضرت علی(ع) می پردازیم. آنچه موجبات آن را فراهم میکند که شفافیت را بخواهیم و در تلاش برای مدیریت منافع بر آییم آن است که حضرت امیر فرمود: مردم به حاکمانشان شباهت بیشتری دارند تا پدرانشان. اگر امروز در اصلاح یا فشاری کنیم نسل ما نیز نسل خوبی از کار در خواهد آمد اما اگر به اهمال و بی توجهی سپری شود این تعارض و عدم صداقت سرایت پیدا کرده و دیگر نمی توان منتظر نسلی اصلاح گر و سازنده بود. س هرکس باید این را یک مسئولیت جمعی بداند و قبل از آن برای نسل آینده خودش و قبل تر از ان به فریضه واجب امر به معروف و نهی از منکر خویش عمل کند.

کردن نسبت به رعیت است، و این پوزش خواهی تو آنان را به حق وامی دارد. پر واضح است که در این نامه حضرت امیر تعارض منافع را به بهترین شکل شرح می دهد و تنها به نصیحت اکتفا نکرده بلکه دستورات عملی مشخص می کند؛ یا در جایی دیگر به مالک اشتر می فرمایند: از خاندان های پاکیزه و با تقوی، که در مسلمانی سابقه درخشانی دارند انتخاب کن، سپس روزی فراوان بر آنان ارزانی دار، که با گرفتن حقوق کافی در اصلاح خود بیشتر می کوشند، و با بی نیازی، دست به اموال بیت المال نمی زنند، و اتمام حجتی است بر آنان اگر فرمانت را نپذیرند یا در امانت تو خیانت کنند. نکته: در مدیریت تعارض منافع نقطه بهینه اتمام حجت بر اشخاص است. حضرت می فرماید حقوق خوب بده تا حجتی برای فساد نداشته باشند؛ به عبارتی نمی تواند گفت فرد در هر شرایط نباید فساد کند بلکه یک اتمام حجت عرفی(نه شرعی) در هر موقعیت باید صورت

همانا زمامداران را خواص و نزدیکانی است که خود خواه و چپاولگرند، و در معاملات انصاف ندارند، ریشه ستمکاری شان را با بریدن اسباب آن بخشکان، و به هیچ کدام از اطرافیان و خویشاوندان زمین را واگذار مکن، و به گونه ای با آنان رفتار کن که قرار دادی به سودشان منعقد نگردد که به مردم زیان رساند، مانند آبیاری مزارع، یا زراعت مشترک، که هزینه های آن را بر دیگران تحمیل کنند، در آن صورت سودش برای آنان، و عیب و ننگش در دنیا و آخرت برای تو خواهد ماند. حق را به صاحب حق، هر کس که باشد، نزدیک یا دور، بپرداز، و در این کار شکیبیا باش، و این شکیبایی را به حساب خدا بگذار، گر چه اجرای حق مشکلاتی برای نزدیکان فراهم آورد، تحمل سنگینی آن را به یاد قیامت بر خود هموار ساز. و هر گاه رعیت بر تو بد گمان گردد، عذر خویش را آشکارا با آنان در میان بگذار، و با اینکار از بدگمانی نجاتشان ده، که این کار ریاضتی برای خود سازی تو، و مهربانی

با ما شفاف باش آقای مجلس!

در کدام یک از ساختارهای مردم‌سالاری دینی، شفافیت لازم است؟ رای رهبری شفاف نیست؟

زهرا عظیمی

شفافیت، باعث می‌شود تا جایگاه حقیقی مردم در ساختار مردم‌سالاری دینی، تحقق پیدا کند. اصلی‌ترین جایگاه برای تحقق اهداف مردم‌سالاری دینی هم، ساختار مجلس یا پارلمان می‌باشد.

شفافیت در آرای نمایندگان، باعث می‌شود که تا آرای نمایندگان در معرض قضاوت قرار بگیرند و ضریب خطا در تصمیمات نمایندگان کاهش پیدا کند. هم‌چنین نمایندگانی به مجلس راه پیدا کنند که توان اقناع و ابهام‌زدایی داشته باشند و از رای مردم حفاظت کنند و درگیر جو عمومی نشوند.

این گفته که شفافیت آرای نمایندگان می‌تواند باعث رواج پوپولیسم شود، خیلی خوب نقض می‌شود؛ که اتفاقاً با شفافیت و استمرار آن در سایر نهادها است که می‌توان مانع از تصمیم‌گیری‌های سطحی و ناشی از جو عمومی شد. چرا که، در مردم‌سالاری دینی، قوانین مثل حاکمیت دموکراتیک، لزوماً و فقط با رای و نظر مردم، وضع نمی‌شوند، بلکه اساس و معیار قوانین، اسلام و اصول بنیادین آن هستند و رای مردم هم اهمیت بسیاری دارد به این دلیل که باعث ارتباط دو طرفه بین دولت و مردم می‌شود.

یک شبهه‌ای هم مطرح می‌شود که چرا رای‌های رهبری، شفاف نیستند؟ در پاسخ به این پرسش باید ابتدا اشاره کرد به جایگاه رهبری در ساختار حکمرانی. رهبری در نهاد اجرایی، مقتنه و قضائیه قرار ندارند؛ بلکه یک ولایتی بر این‌ها دارند تا با رهنمودها، باعث اجرای قوانین اسلام شوند.

از طرفی رهبری موضوعی را هم که دارند، از طریق بیانات شفاهی یا

وقتی جمهوریت، به معنای دموکراسی در ابتدای شکل‌گیری خود در غرب بود، از نمایندگان مردم، بجای حضور مستقیم مردم در حکمرانی استفاده شد. جمهوری اسلامی و ساختار مردم‌سالاری دینی، برخاسته از دین است و نه اینکه از دموکراسی غربی، تقلید کند. در این ساختار هم، رای مردم تا حد زیادی اصالت دارد تا زمانی که در تضاد با اسلام نباشد. لذا در این ساختار، وقتی قرار است، تصمیمات کلان گرفته شود، از رای مستقیم مردم استفاده می‌شود، اما وقتی تصمیمات جزئی‌تر می‌شوند مثل لوایح، قوانین، تصویبات، اساسنامه‌ها و ... که همگی برای گذراندن امورات مختلف کشور هستند، اینجا نمایندگان مردم هستند که ایفای نقش می‌کنند. در واقع، نمایندگان مردم، وکلای مردم و دارای شخصیت حقوقی هستند.

لازم به ذکر است که آن نقطه نظری که مخالفان طرح شفافیت آرای نمایندگان بیان می‌کنند با این مضمون که شفافیت، باعث می‌شود تا استقلال نماینده، زیر سوال برود، باید گفت که دقیقاً با اجرای شفافیت، باید مانع از استقلال نظر نماینده شد؛ زیرا نمایندگان شخصیت حقوقی هستند و باید نظر مردمی که نمایندگی‌شان را پذیرفته‌اند، اذعان کنند.

نقش شفافیت در ساختار حکمرانی یک کشور تا حدی پر رنگ و حائز اهمیت است که گفته می‌شود، رابطه‌ی صحیح مردم و لایه‌ی حکمرانی کشور، با چگونگی، کم و کیف شفافیت مشخص می‌شود. هم‌اکنون در جامعه‌ی ما، برخی از تصویبات مجلس، بدون شفافیت و آگاهی‌بخشی روشن، اجرا شوند. این

اساساً از آنجایی که مردم، در حکومت مردم‌سالاری دینی، یکی از ارکان اصلی هستند و خرد جمعی مردم اصالت داده می‌شود از این بُعد که مردم مسیری را انتخاب کنند و نسبت به مبانی و اصول منتخب خود، پذیرش داشته باشند؛ در نتیجه داشتن آگاهی، یکی از حقوق مهم مردم به شمار می‌رود. به این معنا که مردم در حکومت مردم‌سالاری دینی، حق مسلمی دارند تا نسبت به مسائل و عملکردهای حکمرانی آگاهی داشته باشند.

اینجا ۲ بحث مطرح می‌شود و آن اینکه، وقتی مردم، نظر خود را به طور مستقیم بیان می‌کنند، آیا لازم است که رای خود را شفاف کنند به این معنا که دیگر مردم هم از آرائشان باخبر شوند؟ و وقتی از نمایندگان مردم و لزوم شفافیت آراء آنها، صحبت به میان می‌آید، تفاوت در کجاست؟

وقتی مردم به طور مستقیم نظر خود را بیان می‌کنند، این خود مردم هستند که مطلع هستند به چه کسی یا چه چیزی رای می‌دهند. اینجا شخصیت حقوقی‌ای در میان نیست. مثل بحث انتخابات مجلس شورای اسلامی یا ریاست جمهوری، که رای مردم با ذکر نام شخص، ثبت نمی‌شود؛ زیرا این کار ممکن است به نفع حزبی تمام شود و نهایتاً باعث پیش‌برد اهداف غیر مردمی شود. لذا در ساختار جمهوری اسلامی، زمانی که مردم، زنده و حاضر رای و نظر خود را بیان می‌کنند و وکیل یا شخصیت حقوقی‌ای ابلاغ‌کننده‌ی این رای نیست، شفاف شدن رای مستقیم مردم به معنای علنی بودن آن، لزومی ندارد.

اینکه هم دین به ثمر بنشیند و هم مردم از قانون‌گذاری‌ها و اجرائیات راضی باشند و در مسیر خواست مردم باشد، شفافیت در ساختار پارلمانی یک اصل لازم و حتمی است.

توصیه باعث می‌شوند تا آن نهاد در یک مسیر درست‌تر قرار بگیرد. لذا، این بحث که رای‌های رهبری شفاف نیست و این امر، متضاد با حق آگاهی مردم در ساختار عقلانی است، رد می‌شود. پس در نتیجه باید گفت که در یک ساختار مردم‌سالاری دینی، برای

کتبی علنی، تبیین می‌کنند. در نتیجه مواضع و نظرات ایشان کاملا واضح است. بعلاوه جلساتی هم که با وزرا و معاونین اجرایی یا سایر نهادها، برگزار می‌شود، رهبری به طور مستقیم باعث ایجاد یک قانون جدید یا اجرای یک مسئله نمی‌شوند؛ بلکه با یک سری

ریشه‌ی اصلی لزوم شفاف‌سازی آراء نمایندگان کجاست؟

● کوثر پاریزی

نظام مردم‌سالاری دینی که بر دو مولفه‌ی مردمی بودن و دینی بودن استوار است؛ دارای چهار شاخصه‌ی اصلی است: ۱. مقبولیت مردمی و مشروعیت دینی ۲. مشورت با مردم و مشارکت آنها در اداره‌ی جامعه ۳. آزادی مردم و گروه‌های سیاسی در نظام اسلامی ۴. نقد و نصیحت نسبت به حاکم اسلامی با توجه به شاخصه‌ی دوم، مردم حق دارد به حکومت و دولت در نظام مردم‌سالاری جمهوری اسلامی مشورت ارائه دهند و نسبت به امور مربوط به اداره‌ی کشور مشارکت داشته باشند حال بنا بر این اصل، مردم حق دارند که در جریان همه‌ی امور قرار بگیرند و جز در امور امنیتی و نظامی که رموز کشور هستند، در همه‌ی مراتب حکومت و کشور از روند اتفاقات مطلع باشند.

اما لزوم این شفاف‌سازی آنجایی مشخص می‌شود که رهبر انقلاب در تبیین معنای شفافیت این می‌فرماید: «معنای شفافیت این است که مسئول در جمهوری اسلامی عملکرد خودش را به طور واضح در اختیار مردم قرار بدهد ... سرچشمه‌ی این دستور شفافیت از اسلام است. کسانی که ادعا می‌کنند ما هر چه حرف خوب است از

غربی‌ها یاد گرفته‌ایم، این‌ها قرآن و معارف اسلامی را مطالعه نکرده‌اند». بله سرچشمه‌ی این اصل را متون اسلامی و سخنان ائمه به ما آموخته که در این راستا، رهبرانقلاب به جمله‌ای از مولا امیرالمؤمنین(ع) اشاره می‌کنند:

«شفافیت را امیرالمؤمنین یاد داده؛ می‌گوید حقّ شما بر من - یعنی حقّی که شما پیش من دارید- این است که [هیچ رازی را از شما پنهان ندارم، هیچ حرفی را از شما پنهان نکنم ... مسئولان جز در موارد نظامی، امنیتی و اموری که با دشمن مقابله داریم، باید شفاف باشند و هیچ رازی را از مردم پنهان نکنند».

جمهوری اسلامی، نظام مردم سالار را از اسلام وام گرفته است پس تاکید می‌شود به ریشه‌ی اسلامی آن که متون ناب اسلامی است؛ و حال که این نظام خود را وامدار اسلام می‌داند، باید عمل به دستورات اسلامی را در دستورکار خود قرار دهد. اصل شفاف سازی

هم یکی از این دستورات است. شفافیت باید در ابعاد مختلف حکومت از جمله شفافیت در اقتصاد، شفافیت در سیاست، شفافیت در ارتباط گیری با مردم و ... وجود داشته باشد.

لزوم شفافیت در سیاست، برطرف کردن شک و شبهه‌ها و ندادن بهانه به دست دشمنان است. لزوم شفافیت در اقتصاد، بسته شدن راه‌های سودجویی و تقلب توسط یکسری دنیا دوستان و ثروت‌اندوزان است. لزوم شفافیت در ارتباط گیری با مردم ایجاد اعتماد بین مردم و مسئولین و در راستای این اعتماد همکاری و همدلی برای پیشبرد کشور به سمت اهدافش است. اما در ابعاد دیگر هم شفافیت لازم است و لزوم آن دلایل خاص خود را دارد. اما در بحث شفاف سازی آراء نمایندگان مجلس خوب است به این نکته توجه شود که این رشته‌ی اعتماد بین مردم و مسئولین محکم می‌شود، مردم مشاور و همکار مجلس می‌شوند، نمایندگان جز به

صورت کارشناسی شده نظر و عملی را ارائه نمی‌دهند، نمایندگانی که به بهانه‌های شخصی یا منفعتی از رای اصلی خود کنار می‌گیرند یا رای دیگری می‌دهند مشخص می‌شوند، نمایندگان حاضر و غایب در جلسات و رای‌گیری‌ها مشخص می‌شوند و بسیاری اتفاقات خوب دیگر با وجود این شفاف سازی صورت می‌گیرد.

پس به عنوان نتیجه به این می‌رسیم که وقتی قبول کردیم حکومت ما از نوع مردم سالاری دینی باشد، این اسلامی بودن اقتضائاتی دارد و باید به آنها عمل شود. از جمله این اقتضائات همین شفاف سازی است که با توجه به ریشه‌ی اصلی آن که متن اسلام است، باید در همه‌ی مراتب حکومت و دولت پیاده شود در غیر اینصورت و در صورت عدم عمل به اقتضائات اسلامی، دیگر نمی‌توان اسم نظام مردم سالار جمهوری اسلامی را نظام اسلامی گذاشت.

شفافیت از دست رفته

طنز تلخی درباره‌ی آنچه که بر شفافیت گذشت ...

● رقیه تردست

نمی‌توان به طرّحی با اهمیت شفافیت پرداخت. سه سال بعد مسرور و مضطرب: خب مفتخرم بالاخره خبر خوشی طرح شفافیت به سمع و نظر شما عزیزان برسانم بنده و تیم منتخب سه سال به این طرح اهتمام گماردیم و حالا در آستانه‌ی تصویب است منتهی این طرح آن قدر در این اواخر شفاف شده بود که چند روزی است نتوانستم او را ببینم و گمان می‌کنم گم شده باشد.

از یابنده‌ی گرمی خواسته می‌شود طرح شفاف و جگرگوشه‌ی ما را به ما برگرداند. آدرس: خیابان بهارستان، مجلس شورای اسلامی

معیشت مردم در تنگنا است هیچ کس حق رسیدگی به مسئله‌ی دیگر را ندارد بعداً به شفافیت خواهیم پرداخت.

یک سال بعد خسته و آشفته: طرح شفافیت باید بررسی شود هر چند نمایندگان هم مثل مردم عادی هستند و حق دارند عقاید خود را بین خود و خدایشان محفوظ داشته باشند.

دو سال بعد بغض آلود: شب و روز فکر دانشجویان و دانش آموزان خواب و خوراک را بر ما حرام کرده، تا وقتی مدارس و دانشگاه‌ها بازگشایی نشوند دلمان آرام نمی‌گیرد و حق بدهید با این حال

قبل از انتخابات با صدای بلند: شفافیت حق مردم است. شفافیت خواسته‌ی بی‌جای ملت است. متاسفم برای کسانی که به اعتماد مردم خیانت و شفافیت را نفی می‌کنند.

اندکی مانده به انتخابات با نگاهی مهربان: یکی از کارهایی که حتماً باید صورت بگیرد تصویب طرح شفافیت آراست که ان‌شاءالله بنده در زمینه‌ی تصویب این طرح مصمم هستم و با حضور در مجلس اولویت بنده همین طرح خواهد بود.

یک ماه بعد در مجلس با معصومیتی از دست رفته: با توجه به اینکه فعلاً

عدم شفافیت؛ پل مخفی کاری و رانت

● مریم امینی کوچک‌سرایبی

مشکل از اصل طرح نیست؟ این مردم حق دارند راستی و یکرنگی را ببینند. مردم جامعه اسلامی خواستار برقراری نظام اسلامی هستند. نظامی که در آن ریا نباشد، پنهان کاری نباشد، یکرنگی و یکدلی حاکم باشد. طرح شفافیت فقط مختص به نظام اسلامی نیست اما انتظار می‌رود در این جامعه بیشتر دیده و اجرا شود.

پس بهتر است آقایان با یکرنگی و یکدلی وارد عرصه شوند، با سواد و علم کافی، با داشتن درایت کامل در مدیریت بحران زان پس از طرح شفافیت نمی‌ترسند به راحتی آن را تصویب و اجرا می‌کنند.

زمانی که درایت کافی در یک فرد مسئول وجود داشته باشد و مردم درک کامل در انتخاب آن فرد داشته باشند و مهره‌ای با ویژگی‌های مذکور انتخاب کنند دیگر از پنهان کاری و در لفافه گذر کردن خبری نیست.

دیگر کسی نگران پوپولیستی شدن تصمیمات نیست. پس بهتر است با یک ریشه یابی درست به دنبال اصلاح باشیم نه با پاک کردن صورت مسئله. شفافیت حق مسلم افراد است سلب این حق از آنان ظلم است. در سایه خزیدن هنر نیست.

شود و نمایندگان واقعا صرف خدمت بر کرسی تکیه زنند و سواد کافی را به جای رانت رزومه خود قرار دهند، هرگز با وجود طرح شفافیت مخالفت کنند.

طرح شفافیت یعنی نگرانی، یعنی دغدغه، یعنی عملکرد صحیح و نترسیدن از دست‌های پشت پرده، یعنی جلوگیری از شایعات. اگر هر مهره در جای خود قرار بگیرد، دیگر طرح شفافیت ترسی به دنبال ندارد که افراد بخواهند آن را رد کنند و به آن بها ندهند.

اگر طرح شفافیت اجرا شود خلاء بین مردم و مسئولین از بین می‌رود، ارتباطات مردم و مسئولان بیشتر می‌شود، گرایش مردم به نظام حاکم بیشتر می‌شود، دیگر از رانت و اختلاس و کوتاهی کردن مسئولان خبری نیست، دیگر نقطه کوری جهت سوء استفاده وجود ندارد، دیگر تخصص مطرح می‌شود، مردم خیرخواه و دلسوز خود را می‌شناسند، دیگر مقصر معضلات شناسایی می‌شود، دیگر کمکاران رسوا می‌شوند، بساط دروغ و نیرنگ و ریا جمع می‌شود.

اما با وجود این همه خصلت و ویژگی مثبت چرا باز هم طرح شفافیت در نطفه خفه می‌شود؟ دلیلش کاملا واضح و مبرهن است.

رو راست بودن و گرایش همگان به اینکه راستی و درستی را بشنوند بسیار زیاد است و همگان آن را ستایش می‌کنند اما صرف شنیدن آن را قبول داشته و اکثریت نسبت به گفتن راستی و درستی تردید دارند.

این مسئله دامن گیر همگان است و شامل اقشار خاص نیست اما در میان اقشار با رده‌های بالا پنهان کردن و عدم شفافیت بیشتر است. حال برای چه؟ پاسخ به این پرسش مرهون بررسی اصل شفافیت است. اصل شفافیت یعنی راستی، درستی، بیان همه امور و دوری از نیرنگی در مسائل.

چرا به دنبال شفافیت هستیم؟ به چند دلیل شفافیت دارای برتری است؛ اجرای شفافیت سبب می‌شود افراد در تصمیمات خود کمتر خطا کنند، یکدلی بین افراد بیشتر شود، نقطه کوری در روابط جهت تهدید باقی نمی‌ماند. با وجود همه اینها چرا مجلس طرح شفافیت را به رسمیت نمی‌شناسد؟ چرا از یکرنگی و روراستی با مردم ابا دارد؟

برخی می‌گویند ممکن است با ایجاد طرح شفافیت رفتار پوپولیستی بین نمایندگان رواج یابد و به جای اینکه نظرات تخصصی و صحیح ارائه دهند صرفا به دنبال جلب رضایت مردم باشند. عده‌ای می‌گویند با ایجاد طرح شفافیت راه برای سوءاستفاده از نمایندگان باز می‌شود زیرا نمایندگان قطب تصمیم‌گیری در نظام مشروطه هستند.

اما اگر همه این امور درست و تخصصی بررسی و اجرا شود، باز هم ما شاهد سوءاستفاده و طرح پوپولیستی می‌شویم؟ قاعدتا خیر. اگر به درستی طرح شفافیت مطرح

شیرین برای مردم؛ تلخ برای بهارستانی‌ها

● مهرناز خانزاده

نشدن این طرح در مجلس اینجا است که خود طرح شفافیت آرا به صورت غیر شفاف در صحن علنی مجلس به رأی گیری گذاشته می‌شود و مسلماً رأی نمی‌آورد، بنا بر دلایلی چون با اینکه این مجلس یک مجلس انقلابی است ولی هنوز آن شور و نشاط انقلابی را ندارد و نمایندگان آن حاضر نیستند که زیر بار چنین مسئولیتی بروند و توجیه آنها این است که مگر یک آدم چه قدر توان دارد که هم در صحن مجلس شرکت کند و درست رأی بدهد، هم در دفتر خود روی طرح‌ها فکر و کار کند و هم با مردم صحبت کند و پاسخگو باشد؛ اما این طرح اول و آخر رأی می‌آورد و در همین دوره‌ی مجلس رأی می‌آورد و نماینده‌ها برای اینکه بتوانند برای دور دوم مجلس رأی بیاورند و دوباره پای عده‌ای به مجلس باز نشود، در اواخر دوره‌ی اول طرح شفافیت را تصویب می‌کنند.

دارد تا از حق و حقوق مردمی که به او رأی دادند دفاع کند یا نه؟ همچنین باعث می‌شود مجلس نیز از این حالت بسته بیرون بیاید. خب همین مدیریت شیشه‌ای به نفع مردم است، چون مسئولین را از حالت گارد گیری در مقابل مردم به حالت پاسخ دهنده تبدیل می‌کند و حتی باید در نظر بگیریم که یکسری از نماینده‌های ما روند رأی گیری را بلد نیستند والکی دکمه‌ها را می‌زنند و یا اکثراً ممتنع رأی می‌دهند، خب دیگر مجبور می‌شوند که هم روند را یاد بگیرند و هم در مورد رأیی که می‌خواهند بدهند فکر کنند و مسئولین مجبور می‌شوند که بابت کاری که می‌کنند پاسخگو باشند و راحت‌تر بشود از نمایندگان مردمی مطالبه گری کرد. در نتیجه تمام این طرح به نفع مردم است نه مسئولین چون آن‌ها زیر فشار و ذره‌بین می‌روند و این برای آنها سخت است. نکته‌ی قابل توجه در مورد تصویب

اگر نفع کس در نهاد تو نیست/ چنین گوهر و سنگ خارا یکی است مجلس دارای ۲۷۰ نماینده است که وقتی طرحی در صحن علنی به رأی گیری گذاشته می‌شود، فقط تعداد افراد حاضر و آرای موافق، مخالف و ممتنع دیده می‌شود. مثلاً معلوم نمی‌شود که رأی نماینده شهر تهران چه بوده است و اصلاً کدام نماینده‌ها در آن روز غایب بودند. اما طرح شفافیت یعنی اینکه هر نماینده‌ای برای خودش یک جدولی داشته باشد که مردم متوجه بشوند آن نماینده به کدام طرح‌ها رأی موافق یا مخالف و یا ممتنع داده و حتی در کدام رأی گیری‌ها غایب بوده است. اولین و بزرگترین کمک طرح شفافیت این است که یک مدیریت شیشه‌ای درست می‌کند یعنی مسئولین را داخل یک اتاق شیشه‌ای می‌گذارد و همه‌ی مردم ناظر به اعمال می‌شوند و معلوم می‌شود که آن فرد قدرت چانه زنی

پس لرزه‌های شفافیت!

هدیه گیاه تازه

برای پاسخگو نگه داشتن در قبال سیاست‌ها و عملکردها است. با توجه به شعار دولت سیزدهم مبنی بر از بین بردن بسترهای فساد؛ شفافیت، مقابل پنهانکاری، در تصمیم‌گیری است. پنهانکاری، امکان بروز فساد در تصمیم‌گیری را افزایش می‌دهد؛ حال آنکه شفافیت مانع از گسترش آن می‌شود. این معیار بر گردش آزاد اطلاعات و سهولت دسترسی به آن و آگاهی مستمر شهروندان از روندهای موجود استوار است. شفافیت آرا، علاوه بر اطلاع مردم از عملکرد نمایندگان خود در مجلس شورای اسلامی، موجب خواهد شد تا نمایندگان نسبت به رأی خود پاسخگو باشند. از این رو، ضمن ارتقای بلوغ سیاسی اجتماعی مردم، موجبات تقویت ساختار انگیزشی عموم مردم برای مشارکت جویی در فرآیند قانونگذاری کشور را نیز

زمانی که مردم بدانند، چرا نمایندگان این تصمیمات را گرفته‌اند، این آگاهی تضمین‌کننده شفافیت است. این شفافیت حفاظت‌کننده راه عدالت و تضمین منافع آنها است و این اطمینان را می‌دهد که تصمیمات همه به طور مساوی در شرایطی مساوی به دور از رانت و لابی، برای رفاه همه افراد جامعه است. شفافیت بایسته‌ای است که برای اداره کردن بهتر و کارآمد کشورها، گریزی از آن نیست. فساد و ناکارآمدی در پناه نبود شفافیت امکان ظهور و بروز می‌یابد. برای مقابله با این مشکل راهی جز حرکت در مسیر شفافیت وجود ندارد. علاوه بر تاکید بر اهمیت شفافیت در متون نظری حکمرانی مطلوب امروزه این مفهوم وجهه مطالبه افکار عمومی کشور هم هست. هدف از شفافیت اجازه دادن

شفافیت در آشکار شدن چگونگی تصمیم‌گیری حاکمان، در عرصه قدرت به عنوان شاخصی از کیفیت سیاست و حکمرانی، یکی از پایه‌های اصلی مردم‌سالاری دینی و جمهوریست و از عوامل ارزیابی اجتماعی در ایجاد حکمرانی مطلوب است. شفافیت به عنوان یکی از ابزارهای نظارت مردمی بر پارلمان و تاثیرگذار بر فرآیند تصمیم‌گیری در کشورها است و می‌تواند بستر تحول در عرصه قانون‌گذاری را آماده کرده و فرصتی برای آغاز اصلاحات ساختاری در بخش‌های مختلف جامعه باشد. به نوعی چون مجلس در راس امور است محاسب آن می‌تواند به تمام ارکان نظام اسلامی سرایت کند همان‌طور که عدم پاسخگویی و شفافیت آرا نمایندگان، زمینه را برای عدم پاسخگویی دیگر ارکان آماده می‌کند.

فراهم می‌آورد. شفافیت آرا از مهمترین مؤلفه‌هایی است که هر پارلمان خواسته یا ناخواسته در خصوص انتشار اطلاعات آن تصمیماتی گرفته است. در این مورد بحث‌های گوناگونی در دنیا مطرح شده است تا نحوه ارائه داده‌های آرای نمایندگان را مشخص کنند. می‌توان گفت رأی هر نماینده به طرح‌ها و لوایح و تأیید یا رد صلاحیت‌ها و ... نتیجه نهایی و خروجی همه‌ی جلسات پارلمان و مشاوره‌ها و مطالعات و فعالیتهای یک نماینده است.

به همین دلیل، دانستن آرای نمایندگان برای مردمی که این نمایندگان را انتخاب کرده‌اند، امکان ارزیابی عملکرد نماینده را فراهم می‌کند. شایان توجه اینکه تا شفافیت آرا وجود نداشته باشد، امکان ارتقای پاسخگویی نمایندگان و شناسایی مصادیق تعارض منافع در پارلمان وجود نخواهد داشت.

دسترسی به سوابق رأی دهی همه نمایندگان پارلمان و همچنین اطلاعات مربوط به رأی‌های ممتنع و غیبت‌ها در رأی دهی، از ویژگی‌های مهمی است که هر پارلمان شفافی باید داشته باشد. این نکته بسیار اهمیت دارد که در بسیاری از پارلمان‌های جهان، پیش فرض بر انتشار و علنی بودن آرای نمایندگان است؛ البته با سازکارهای مخصوص به هر پارلمان، مگر آنکه مواردی خاص یا ملاحظات امنیتی سبب شود تا نتایج رأی‌گیری علنی نشود.

تجربه شفافیت به هر شکل چه در نظارت مردمی، نظارت احزاب و نهادهای سیاسی، نظارت رسانه‌ها، کاهش فساد، پاسخگو ساختن نمایندگان، افزایش آگاهی، آموزش و گفت‌وگو درباره خیر همگانی، ملی‌تر شدن رفتار نمایندگان، تصمیم‌گیری صحیح‌تر مردم برای انتخابات آینده، ایجاد

زمینه برای بهبود عملکرد گروه‌های حمایت‌گری و ... اولین بار نیست که در دنیا اعمال می‌شود. محاسنی که بر شمرده شد تنها بخش کوچیکی از این محاسن است که تا زمانی که اعمال نشود تمام آن درک نمی‌شود.

ضمناً استفاده از تجارب سایر کشورها و دنیا به ما نشان می‌دهد حرف‌هایی از این قبیل که نمایندگان دیگر نمی‌توانند آرا خود را بدون هیچ ملاحظه‌ای مطرح کنند، توجیهاتی بیش نیست؛ اگر راه بدون ملاحظه نظر دادن این بود، در سازمان ملل نیز نظرات پنهانی بود و حق و تو و از این قبیل موارد وجود نداشت.

حال آنکه اگر هر کشوری هر نظری بدهد باید از آن دفاع و خط مشی خود را مشخص گرداند تا تصمیم‌سازی‌ها به نفع تمام مردم و نوید بخش یک تعامل سراسر سازنده و پر از صلح را بدهد.

انجمن اسلامی دانشگاه الزهرا (س) در صفحات مجازی:

[@anjoman_islami_alzahra](https://www.instagram.com/anjoman_islami_alzahra)
[@anjomanzahra](https://www.instagram.com/anjomanzahra)

هیئت تحریریه: هدیه گیاه‌تازه، زهرا عظیمی، کوثر پاریزی، رقیه تردست، مریم امینی کوچک‌سرایبی، مهرناز خان‌زاده

شماره تماس: ۰۹۱۳۹۹۶۸۶۱۱ / ۰۲۱۸۸۰۴۸۰۲۶

صاحب امتیاز: انجمن اسلامی دانشجویان دانشگاه الزهرا (س)

مدیر مسئول: هدیه گیاه تازه

سردبیر: رقیه خادم‌نیا

صفحه آرا: زهرا عظیمی